

лів, амортизаційних пільг, премій, моральної і матеріальної заінтересованості у країні стимулювалося винахідництво. Така політика сприяла розвитку прикладної науки, де створювалися лабораторії, науково-дослідні сектори, технологічні центри. Також це сприяло створенню ряду нових галузей, наприклад електронної, комп'ютерної, радіотехнічної, з виробництва хімічних волокон тощо. В основі економічної політики цієї держави лежав захист вітчизняного виробництва.

Варто вивчити та проаналізувати позитивний досвід інших країн, в тому числі Європейських і використати саме ті моменти, які підходять нам ментально, релігійно, соціально та економічно.

Враховуючи складну епідеміологічну ситуацію не лише в нашій країні, але і в багатьох країнах світу для підтримання бізнесу, а особливо малого уряди багатьох країн пішли на значні поступки податкові, кредитні тощо. Необхідно запровадити наступні кроки і в Україні. Наприклад:

- зменшення кредитної ставки для підприємств, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю;
- тимчасове звільнення від податкової або зменшення податкової ставки для малого та середнього бізнесу;
- стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності;
- створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності;
- створення додаткових робочих місць або підвищення соціального захист населення;
- здійснення постійних державних замовлень;
- створення сприятливого конкурентного середовища тощо.

Звичайно, що для успішного розвитку підприємницької діяльності в Україні намагання одних лише підприємці буде недостатньо. Проте з державною допомогою малий бізнес може швидко розвиватись і приносити в державний бюджет значну суму податкових надходжень.

Джерела та література

1. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=3216&i=21>
2. Кузьменко. Проблеми та перспективи. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/29383/1/vestnik_KhPI_2016_48_Kuzmenko_Problemy_ta_perspektyvy.pdf

Лісняк К. – студентка

Науковий керівник: к. е. н., доц.

Г. В. Обруч

Український державний університет

залізничного транспорту

м. Харків, Україна

Цифровізація в Україні та світі: проблеми та перспективи

Актуальним питанням для економіки України та світу загалом є пошук ефективних інструментів забезпечення економічного зростання та процвітання, яке нині в значній мірі визначається протіканням процесів цифровізації у країні. Оскільки саме цифрові технології, стрімкий розвиток яких характерний для останнього десятиліття, надають змогу віднайти дієві важелі підвищення ефективності бізнес-процесів і можливості забезпечення випереджаючого конкурентного розвитку вітчизняних підприємств на світовому ринку.

Вперше термін «цифрова економіка» ввів у науковий обіг у 1995 р. Дон Тапскотт. Він розглядав її як економіку, що базується на цифрових комп'ютерних технологіях, тому іноді її

називають інтернет-економікою, новою економікою або економікою даних. Під цифровою економікою у загальному вигляді розуміють виробництво і реалізацію продукції на основі використання комп'ютерних мереж, систем та технологій. У свою чергу, на практиці характерною рисою цифрової економіки визначають орієнтацію безпосередньо на споживача (так звана *on-demand economy*), тобто можливість держави надавати різного роду послуги громадянам в електронному вигляді, без особистої присутності людини у відповідному органі державної влади. Ця практика набула масштабного поширення в багатьох країнах світу. В Україні ця ініціатива частково реалізована в межах онлайн-сервісу «Дія», що розглядається як елемент цифрової держави. Громадяни та бізнес мають можливість отримання різних послуг у цифровому форматі, пов'язаних з отриманням довідок, витягів, ліцензій та дозволів тощо.

Разом із тим цифровізація є інструментом поглиблення міжнародного, європейського та регіонального співробітництва, мета якого полягає в інтеграції України до ЄС, виходу на європейський і світовий ринок. Цифровізація також є важелем економічного зростання соціально-економічних систем шляхом підвищення їх ефективності, продуктивності та конкурентоспроможності, стимулюючим фактором для стійкого розвитку будь-якої країни.

Однією з ключових ініціатив державної підтримки цифрової економіки на європейському рівні є «Стратегія Єдиного цифрового ринку» (*Digital Single Market Strategy* або «Цифровий порядок денний для Європи»). Програма визначає сто конкретних дій, спрямованих на розвиток єдиного цифрового ринку, довіри і безпеки користувачів онлайн-транзакцій, покращення цифрових навичок, використання інформаційних технологій для вирішення соціальних проблем, стимулювання наукових досліджень та інновацій.

Рівень розвитку цифрової економіки в країнах Європейського Союзу оцінюють на основі розрахунку Індексу цифрової економіки та суспільства (Індекс DESI (*The Digital Economy and Society Index*)), що базується на оцінюванні цифрових показників і відображає еволюцію країн-членів ЄС у сфері цифрової конкурентоспроможності. Згідно з результатами оцінювання цифрової економіки та суспільства у 2019 р. країни ЄС покращили власні позиції у відповідному рейтингу. У DESI 2019 Фінляндія, Швеція, Нідерланди і Данія отримали статус світових лідерів у сфері цифровізації. Також, до ТОП-10 країн-лідерів ввійшли Великобританія, Люксембург, Ірландія, Естонія та Бельгія, тобто в основному невеликі країни ЄС. Останніми роками увага більшості держав світу зосереджена як загалом на впровадженні засад електронного урядування, так і стимулюванні процесів використання цифрових технологій для взаємодії економічних агентів. Поступово вводяться поняття віртуального («гібридного») світу, що представляє собою злиття реального та віртуального світів, в якому є можливість здійснення всіх «важливих» дій, котрі відчуваються в реальному світі через віртуальний.

На сьогоднішній день Україна не є членом ЄС, і для неї офіційно не визначається індекс DESI. Відсутність інформації для проведення аналогічної статистики виникла з причин відсутності відповідної інформації та звітності. Неодноразово науковцями і практиками порушувалося питання щодо вдосконалення інформаційного забезпечення, статистичної звітності з врахуванням змін, що відбуваються в умовах цифрових перетворень, відсутність такої звітності нівелює можливості оцінити рівень цифровізації України.

Прийнята Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. і план щодо її реалізації є основоположними документами у напрямі цифровізації країни. Ця концепція передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій, а також визначає критичні сфери та проекти цифровізації, стимулювання внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання цифрових технологій [1]. У свою чергу, в економічній стратегії України на період до 2030 р., розробленій Українським інститутом майбутнього, розглянуто два сценарії розвитку цифрової економіки в Україні залежно від оцінки критичності та необхідності здійснення швидких та глибоких змін у традиційному економічному укладі – інерційний (еволюційний) та цільовий (форсований). Слід відзначити, що нещодавно Урядом

ініційовано розроблення Національної економічної стратегії, спрямованої зокрема на стимулювання розвитку ІТ-сфери, інноваційних досліджень та розробок.

Розвиток цифрової економіки в Україні стикається із вагомими бар'єрами, пов'язаними з наявністю значного цифрового розриву між українською державою та розвиненими країнами світу. Однак, Україна докладает багато зусиль для подолання такої «цифрової прірви». Основними перешкодами для реалізації потенціалу цифровізації країною є: відтік професіоналів закордон і відповідно нестача фахівців для реалізації вказаного завдання; низький рівень захисту інформаційних систем і посилення ризику витоку інформації; недосконалість законодавства у сфері захисту авторських прав та інтелектуальної власності; повільне впровадження нових інформаційних технологій; невідповідність темпів цифрових перетворень в економічній сфері і необхідних змін у правовій площині; низькі темпи інноваційних досліджень і практичного впровадження інноваційних рішень порівняно з економічно розвиненими країнами світу тощо. Серед переваг цифрової економіки слід виділити: зниження цін на товари одночасно з підвищенням рівня задоволеності індивідуальних вимог споживачів, доступності, якості та асортименту продукції, підвищення інформаційної прозорості бізнесу і лояльності споживачів, покращення доступності інформації та цифрової грамотності громадян, оптимізація бізнес-процесів і підвищення ефективності діяльності підприємств, спрощення умов для їх виходу на світовий ринок.

Джерела та література

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. *Законодавство України: веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.10.2020).

Мазур Р. – студентка факультету спорту та менеджменту

Науковий керівник: к. е. н., доц.
О. І. Попрозман
Національний університет фізичного виховання і спорту України
м. Київ, Україна

Економіка та управління підприємствами у сфері нематеріального виробництва

Динамічне та мінливе середовище функціонування вимагає від підприємств розробки та впровадження удосконалених, сучасних методів управління, які здатні забезпечити стійкий економічний стан і конкурентоспроможний розвиток. Ефективне функціонування підприємства оцінюється через динамічне зростання його основних індикаторів: прибутковість, платоспроможність, конкурентоздатність і цього досягти можна через розумно організовану систему управління, шляхом формування вдалої системи економічного управління суб'єктами господарювання.

Поняття «економічне управління» почали застосовувати в науковій літературі на початку ХХІ століття. Тому серед вчених-економістів ще не має остаточно узгодженої думки с приводу точного формулювання визначення даної категорії. Так, Н. М. Євдокимова [2, 15] у широкому розумінні розглядає економічне управління, як управління об'єктами економічної природи і зводить суть поняття до визначення потрібного стану підприємства, оцінювання його фактичної діяльності порівнюючи з конкурентами і здійснюючи управлінський вплив згідно з наяв-